

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

III kadencja

Prezes Rady Ministrów

RM 10-90-98

Druk nr 647
Warszawa, 12 października 1998 r.

Pan
Maciej Płażyński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku.

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

– o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do reprezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem

(-) Jerzy Buzek

USTAWA

z dnia 1998 r.

o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Art. 1.

W ustawie z 20 czerwca 1985 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 1994 r. Nr 7, poz. 25, Nr 77, poz. 355, Nr 91, poz. 421 i Nr 105 poz. 509, z 1995 r. Nr 34, poz. 163 i Nr 81 poz. 406, z 1996 r. Nr 77, poz. 367 oraz z 1997 r. Nr 75, poz. 471, Nr 98, poz. 604, Nr 106, poz. 679, Nr 117, poz. 751 - 753, Nr 121, poz. 769, Nr 124, poz. 782 i Nr 133, poz. 882, z 1998 r. Nr 98, poz. 607) wprowadza się następujące zmiany:

1/ w art. 1 w § 2, w art. 3 w § 1 i 2, w art. 12 w § 2, w art. 17 w § 1 - 3, w art. 24 w § 2, w art. 28 w pkt. 2, w art. 29 w § 3 i 4, w art. 30 w § 1 - 3, w art. 35 w § 1, w art. 36 w § 1 i 2, w art. 38 w § 1, 3 i 6, w art. 39 w pkt. 3 - 6, w art. 40 w § 1, 2 i 4, w art. 41 w § 1 - 3, w art. 41¹ w § 2 w pkt. 5, w art. 57 w § 1, w art. 63 w § 3, w art. 68 w § 1, 3 i 4, w art. 70, w art. 75 w § 1, w art. 83 w § 2 i 6, w art. 88 w § 1 - 3, w art. 114 w § 4, w art. 115 w § 2, w art. 117¹, w art. 120 w § 3 i 4, w art. 122¹ w § 2 i 3, w art. 134 w § 1, w art. 135 w § 1 i 2, w art. 139 w § 1, w art. 142, w art. 144¹ i w art. 148 w § 2, użyte w różnych liczbach i przypadkach wyrazy „sąd wojewódzki” zastępuje się wyrazami „sąd okręgowy” w odpowiedniej liczbie i przypadku;

2/ art. 15 i 16 otrzymują brzmienie:

„Art. 15. § 1. Sąd rejonowy tworzy się dla jednej lub większej liczby gmin; w uzasadnionych wypadkach może być utworzony więcej niż jeden sąd rejonowy w obrębie tej samej gminy.

§ 2. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, w drodze rozporządzenia, tworzy i znosi sądy rejonowe oraz ustala ich siedziby i obszary właściwości.

§ 3. Minister Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, może tworzyć poza siedzibą sądu, a także znosić wydziały zamiejscowe sądów rejonowych.

§ 4. Pracownicy zniesionego wydziału zamiejscowego przechodzą do sądu, którego wydział zamiejscowy został zniesiony.

Art. 16. § 1. Sąd okręgowy tworzy się dla obszaru właściwości co najmniej dwóch sądów rejonowych.

§ 2. Sąd apelacyjny tworzy się dla obszarów właściwości co najmniej dwóch sądów okręgowych.

§ 3. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, w drodze rozporządzenia, tworzy i znosi sądy okręgowe i apelacyjne, oraz ustala ich siedziby i obszary właściwości.

§ 4. Minister Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, może tworzyć poza siedzibą sądu, a także znosić ośrodki zamiejscowe albo wydziały zamiejscowe sądów okręgowych.

§ 5. Pracownicy zniesionego ośrodka zamiejscowego albo wydziału zamiejscowego przechodzą do sądu, którego ośrodek zamiejscowy albo wydział zamiejscowy został zniesiony.” ;

3/ art. 19 otrzymuje brzmienie:

„Art. 19. § 1. Minister Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, tworzy w sądach okręgowych odrębne jednostki organizacyjne do spraw gospodarczych (sądy gospodarcze).

§ 2. Minister Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, może przekazać jednemu sądowi okręgowemu rozpoznawanie spraw gospodarczych z właściwości innego sądu okręgowego.

§ 3. Minister Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, tworzy w niektórych sądach rejonowych odrębne jednostki organizacyjne do spraw gospodarczych (sądy gospodarcze) z właściwości jednego lub większej liczby sądów rejonowych w obszarze jednego sądu okręgowego.

§ 4. Do orzekania w jednostkach, o których mowa w § 1-3, wyznacza się sędziów i ławników szczególnie obeznanymi z problematyką gospodarczą.”;

4/ art. 20 otrzymuje brzmienie:

„Art. 20. Minister Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, tworzy w Sądzie Okręgowym w Warszawie odrębną jednostkę organizacyjną do spraw z zakresu przeciwdziałania praktykom monopolistycznym oraz spraw z zakresu regulacji energetyki (sąd antymonopolowy).”;

5/ w art. 133 w § 1 w pkt. 1 po wyrazach „i innych sądach” skreśla się przecinek oraz następujące po nim wyrazy „państwowych biur notarialnych”.

Art. 2.

1. Z dniem wejścia w życie ustawy, utworzone na podstawie przepisów dotychczasowych sądy wojewódzkie stają się sądami okręgowymi, a ośrodki zamiejscowe albo wydziały zamiejscowe sądów wojewódzkich stają się ośrodkami zamiejscowymi albo wydziałami zamiejscowymi odpowiednich sądów okręgowych. Utworzone na podstawie przepisów dotychczasowych odrębne jednostki organizacyjne sądów wojewódzkich stają się odrębnymi jednostkami organizacyjnymi odpowiednich sądów okręgowych.

2. Ilekroć w obowiązujących przepisach jest mowa o sądzie wojewódzkim lub organach sądu wojewódzkiego, albo sędziach sądu wojewódzkiego należy przez

to rozumieć odpowiednio sąd okręgowy i organy sądu okręgowego oraz sędziów sądu okręgowego.

Art. 3.

1. Z dniem wejścia w życie ustawy sędziowie sądów wojewódzkich stają się sędziami odpowiednich sądów okręgowych, a sędziowie sądów wojewódzkich w stanie spoczynku stają się sędziami sądów okręgowych w stanie spoczynku.
2. Z dniem wejścia w życie ustawy organy sądów wojewódzkich stają się organami odpowiednich sądów okręgowych na okres do zakończenia kadencji.
3. Z dniem wejścia w życie ustawy ławnicy sądów wojewódzkich stają się ławnikami odpowiednich sądów okręgowych na okres do zakończenia dotychczasowej kadencji.
4. Z dniem wejścia w życie ustawy biegli sądowi i tłumacze przysięgli ustanowieni przy sądach wojewódzkich stają się biegłymi sądowymi i tłumaczami przysięgłymi ustanowionymi przy odpowiednich sądach okręgowych.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.

UZASADNIENIE

Z dniem 1 stycznia 1999 r. wejdzie w życie reforma zasadniczego podziału terytorialnego państwa i związana z nią reforma administracji publicznej.

Projektowana ustawa ma na celu stworzenie prawnych możliwości funkcjonowania sądów w warunkach nowego podziału terytorialnego państwa - z zapewnieniem niezbędnej ciągłości wymiaru sprawiedliwości i przy przyjęciu nazewnictwa nie wprowadzającego obywateli w błąd co do rzeczywistego obszaru właściwości poszczególnych jednostek .

W projekcie zakłada się tworzenie struktury terytorialnej sądownictwa z uwzględnieniem nowego podziału terytorialnego państwa jedynie na szczeblu podstawowym - obszar właściwości sądu rejonowego ma tworzyć jedna lub większa liczba gmin. Regułą będzie większa liczba gmin w obszarze właściwości jednego sądu rejonowego. Sytuacja, gdy ten obszar będzie tworzyła jedna gmina lub gdy na terenie jednej gminy będzie funkcjonował więcej niż jeden sąd rejonowy, dotyczy dużych miast, które będą stanowiły jedną gminę. Nie przewiduje się „przecinania” gmin granicami obszarów właściwości sądów rejonowych.

Podstawą ustalania obszarów właściwości sądów wyższego stopnia będą obszary właściwości sądów stopnia niższego:

- sąd okręgowy będzie tworzony dla obszaru właściwości kilku sądów rejonowych,
- sąd apelacyjny zasięgiem swojego działania obejmie obszary właściwości co najmniej dwóch sądów okręgowych.

W projektowanej ustawie utrzymano ponadto możliwość tworzenia i znoszenia - poza siedzibą danego sądu - jego wydziałów zamiejscowych (w przypadku sądów rejonowych i okręgowych) lub ośrodków zamiejscowych (ta możliwość dotyczy tylko sądów okręgowych).

Sądownictwo funkcjonuje obecnie w układzie terytorialnym, który tylko częściowo odpowiada dotychczasowemu podziałowi administracyjnemu kraju - jedynie obszary właściwości sądów wojewódzkich (nie licząc ośrodków

zamiejscowych) pokrywają się - w zasadzie - z granicami województw, przy czym nie wszystkie sądy wojewódzkie (a także rejonowe) posiadają wydziały zajmujące się sprawami z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych czy prawa gospodarczego. Obszary właściwości jednostek apelacyjnych i rejonowych uwzględniają obecny podział administracyjny państwa tylko w takim zakresie, iż terytorialny zakres działania sądów apelacyjnych obejmuje po kilka dotychczasowych województw, zaś sądy rejonowe działają na terenie kilku lub więcej gmin.

Nowy podział administracyjny państwa jeszcze bardziej skomplikuje tę sytuację, gdyż na szczeblu apelacyjnym i wojewódzkim praktycznie nie będzie sądów, które dotychczasowym obszarem swojej właściwości będą odpowiadały nowym województwom, a obszar właściwości jednostek rejonowych nie będzie pokrywał się z granicami powiatów.

Proste dostosowanie obszarów właściwości sądów do nowego podziału terytorialnego państwa nie jest w chwili obecnej możliwe.

Sądy funkcjonują w określonych siedzibach i dysponują określonym potencjałem kadrowym. Nie jest możliwe stworzenie organizacyjno - materialnych warunków do utworzenia struktury sądownictwa odpowiadającej zasadniczemu podziałowi terytorialnemu państwa, gdyż nie ma ku temu odpowiedniej bazy lokalowej obejmującej zarówno lokale sądowe, jak i mieszkania dla sędziów oraz innych pracowników, których należałoby przenieść, a ponadto byłoby to działanie nieracjonalne ze społecznego punktu widzenia

Właściwość rzeczowa sądów poszczególnych szczebli wynika z przepisów odpowiednich procedur i nie ma podstaw, by ją zmieniać w sposób radykalny w czasie, gdy weszła w życie nowa kodyfikacja karna i trwają zaawansowane prace nad nową kodyfikacją cywilną, a ponadto przygotowywana jest reforma polegająca na utworzeniu sądów grodzkich i dwuinstancyjnego sądownictwa administracyjnego. Tymczasem utworzenie struktury sądów wojewódzkich odpowiadającej podziałowi kraju na nowe województwa oznaczałoby likwidację większości dotychczasowych sądów wojewódzkich (z ich bazą lokalową) i konieczność przeniesienia kadry do 16 ośrodków już istniejących - przy nie zmienionej na szczeblu wojewódzkim ilości

spraw, co wymaga odpowiedniej liczby sal sądowych, pomieszczeń dla pracowników i powierzchni do przechowywania akt. Ponadto taki zabieg oddaliłby sąd wojewódzki od mieszkańców likwidowanych województw, co byłoby zaprzeczeniem idei reformy podziału administracyjnego państwa.

Dlatego też zdecydowano się zaproponować nową strukturę na szczeblu powyżej sądów rejonowych - w postaci sądów i prokuratur okręgowych (nazwa ta nie myli co do obszaru właściwości tych jednostek, a jednocześnie nawiązuje do nazewnictwa obowiązującego w sądownictwie II Rzeczypospolitej).

Na szczeblu rejonowym postanowiono utrzymać w zasadzie dotychczasową strukturę sądownictwa - częściowo z tych samych względów, o których mowa wyżej, a także ze względu na to, iż są to jednostki, z którymi ma kontakt największa grupa obywateli. W tym aspekcie nie bez znaczenia są utrwalone tradycje co do siedziby i obszaru właściwości danego sądu.

W aspekcie organizacyjnym powszechna zmiana obszaru właściwości jednostek rejonowych powodowałaby olbrzymie komplikacje w okresie przejściowym - chodzi zwłaszcza o sprawy w toku, o przesunięcia kadrowe związane ze zmianą ilości spraw rozpoznawanych przez poszczególne sądy, o różnice (w porównaniu ze stanem obecnym) w zakresie potrzeb lokalowych poszczególnych jednostek, jak również o trudności w dostępie do zasobów archiwalnych niezbędnych w sprawach nowych i udostępnianych dla innych celów.

Pozostałe zaproponowane zmiany są organizacyjną konsekwencją zmian omówionych wyżej. Dotyczy to na przykład: statusu sędziów dotychczasowych sądów wojewódzkich (także sędziów w stanie spoczynku), utworzenia sądu antymonopolowego w Sądzie Okręgowym w Warszawie, tworzenia sądów gospodarczych na szczeblu okręgowym czy statusu organów dotychczasowych sądów wojewódzkich. Podkreślenia wymaga jedynie koncepcja przekształcenia dotychczasowych sądów wojewódzkich w sądy okręgowe - nie zaś likwidacji sądów

wojewódzkich i utworzenia nowych sądów okręgowych - przyjęta ze względu na konieczność uniknięcia sytuacji, w której wszyscy dotychczasowi sędziowie jednostek szczebla wojewódzkiego uzyskaliby prawo do stanu spoczynku z powodu likwidacji ich macierzystych sądów.

Koszty wejścia w życie projektowanej ustawy obejmą wydatki związane z wymianą w dotychczasowych sądach wojewódzkich pieczętek imiennych, pieczętek urzędowych z nazwą jednostki i innych pieczętek z tą nazwą lub zawierających w treści określenie szczebla tej jednostki, datowników, pieczęci metalowych oraz różnego rodzaju szyldów i oznakowań. Łącznie wydatki te będą opiewały na kwotę około 2.130.000 złotych.

KOMITET INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

p.o. SEKRETARZA

Maria Karasińska - Fendler

Podsekretarz Stanu

Sekr.Min.MKF / 538 / 98 / DHPiST-rj

Warszawa, 8. 8. 98

~~Pan
Janusz Niemcewicz
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Sprawiedliwości~~

Opinia o zgodności projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, oraz projektu ustawy o zmianie ustawy o prokuraturze z prawem Unii Europejskiej, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez p.o. Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Marię Karasińską-Fendler, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

Olga Janina Michał

W związku z przedstawionymi projektami ustaw (pismo nr P.IV 460/292/98) pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanych regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z. poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Maria Karasińska-Fendler

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku ¹³ października 1998 r.

Cena - 0,39zł + 22% VAT

